

0-1 YAŞ DÖNEMİNDE BABA-BEBEK BAĞLANMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

The Investigation Of The Factors Some Variables Affecting Father-Baby Attachment At 0-1 Years Period

Bilim Uzmanı Bayram DELEŞ

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Bölümü, Ankara/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7507-240X>

Öğr. Gör. Aytaç DİLEK

Avrasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Trabzon/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4783-9375>

ÖZET

Bağlanma bebekler açısından anne babasıyla kurduğu zevkli, sıcak, devamlı ve yakın ilişkileri ifade etmektedir. Bireylerin yaşamında, çevresi ile kurulan ilişkiler doğumdan itibaren gerçekleşmektedir. İlk olarak anne ve baba ile kurulan bağ, bireyin yaşamı boyunca devam etmektedir. Dolayısıyla anne-baba ve bebek arasında kaliteli ilişkilerin kurulması çocuğun gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırma 0-1 yaş döneminde baba-bebek bağlanmasını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini 2019 yılında Bayburt Devlet Hastanesi'nde bebeği dünyaya gelen babalar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2019 yılı 15 Kasım - 15 Aralık tarihleri arasında ilgili birime başvuru yapan 212 baba oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Demografik Bilgi Formu ve Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği (Postnatal Paternal-Infant Attachment Questionnaire (PPAQ) kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi SPSS24 veri analiz programı ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde t testi ve Anova testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda babanın yaşı, eğitim düzeyi, evlilik süresi, eşin eğitim durumu, eşin mesleği, gelir düzeyi, bebeğin cinsiyeti, bebeğin yaşı, kendini baba olmaya hazır hissetme durumlarına göre anlamlı farklılık meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk sayısı ya da başka çocuk olması durumunun baba bebek bağlanma üzerinde etkili olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, Baba-bebek Bağlanma, Ebeveyn, Bebek Bağlanma

ABSTRACT

Attachment refers to the pleasurable, warm, continuous and close relationships that babies have with their parents. Relations established with the environment in the life of individuals take place from birth. First of all, the bond established with the mother and father continues throughout the life of the individual. Therefore, establishing quality relationships between parents and babies is of great importance for the development of the child. This research was carried out to determine the factors affecting father-infant attachment in the 0-1 year age period. The universe of the study is composed of fathers whose babies were born in Bayburt State Hospital in 2019. The sample of the study consists of 212 fathers who applied to the relevant unit between 15 November and 15 December 2019. Demographic Information Form and the Postnatal Paternal-Infant Attachment Questionnaire (PPAQ) were used as data collection tools in the study. Analysis of the research data was carried out with the SPSS24 data analysis program. T test and Anova test were used in the analysis of the data. It has been concluded that there are differences according to the age of father, education level, marriage duration, spouse's education status, spouse's profession, income level, gender of the baby, age of the baby, feeling ready to be a father. It was determined that there is not.

Key Words: Attachment, Father-baby Attachment, Parent, Baby Attachment

1. GİRİŞ

Bowlby'nin bağlanma teorisi biyolojik, davranışsal, duygusal, sosyal ve sistemsel bileşenleri içeren bireyler arası ilişkileri kapsamaktadır. Bağlanma teorisi, bireyin başka bireyden yakınlık isteme eğilimi ve kendisini güvende hissetmesi olarak ifade edilmektedir (Sumbas ve Sezer, 2017; Çil Kara, 2019). Bireylerin ilerleyen yaşantılarında çevreleri ile kuracakları iletişimin bebeklik döneminde anne ve baba ile kurulan ilişkilerin kalitesine bağlı olduğu kabul edilmektedir. Bebeğe gösterilen ilgi ve sıcak duygular, bebeğin rahatlamasını sağlayarak, bulunduğu ortamda daha mutlu olmasına ve bakımından sorumlu bireylere daha kolay ve güvenle bağlanmasına neden olmaktadır. Özellikle bebeklik döneminde yeme, içme, korunma ve sevgi ihtiyacının karşılanması oldukça önemlidir (Çetin ve Ersoy, 2017; İlhan, 2012). Bebek, bakıma ihtiyacı olması ve güvenliği nedeniyle anne ve babasına bağlanma davranışını gerçekleştirirken, ebeveynler, bebeğe duyulan aşırı sevgi ve bebeği koruma güdüsü sayesinde bağlanma davranışının ortaya çıkmasını sağlarlar (Kenny ve Sirin, 2006; Ainsworth, 1964).

Bağlama ile ilgili yapılan birçok araştırma bireyin gelecek yaşantısındaki ilişkilerinin bebeklik dönemindeki bağlanma stillerinden etkilendiği sonucunu ortaya koymaktadır (Bowlby, 1980). Araştırmacılar; iletişim, sosyal ilişkiler, insanlara güvenme, olaylara yaklaşım tarzı ve problem çözme becerileri üzerinde bağlanma davranışlarının etkisi olduğunu vurgulamaktadır (Çetin ve Ersoy, 2017; Güleç, 2010). Bu yönüyle bağlanma bebeklerin gelecek yaşantılarında kuracakları sosyal-duygusal ilişkileri etkileyen önemli faktörler arasında kabul edilmektedir (Sumbas ve Sezer, 2017; Çil Kara, 2019). Bebeklik döneminde anne-baba ile bebek arasındaki bağlanma durumlarını cinsiyet, bebeğin yaşı, sosyo ekonomik düzey, depresyon, psiko-sosyal faktörler ve kaygı düzeyleri gibi birçok faktör etkileyebilmektedir (Gündüz, 2013; Collins & Read, 1990). Ebeveyn-bebek arasındaki ilişkilerin şekillenmesinde ve bağlanma düzeylerinde sosyokültürel etkenlerin de etkisi bulunmaktadır. Bu bağlamda bebeklere gösterilen ilgi, sevgi ve olumlu sosyal ilişkiler güvenli bağlanma açısından önemli kabul edilmektedir (Bowlby, 1980; Kılan, 2019).

Ebeveyn-bebek bağlanmasında 3 temel özellik bulunmaktadır. Bunlar bağlanma objesi, bağlanmanın şiddeti ve başlangıç yaşı şeklindedir. Özellikle bebekler 6. aydan itibaren bağlanma davranışı göstermeye ve tek bir kişiye bağlanmaya başlarlar (Kenny ve Sirin, 2006; Türk Dündükcü ve Taş Aslan, 2020). Bu durum bebeğin bakımından sorumlu bireyin güvenli bir üs olarak algılanmasına neden olmaktadır (Çetin ve Ersoy, 2017; Yıldızhan, 2017). Bağlanma, bebeklerin kişilik gelişiminde son derece önemlidir ve yaşamının ilerleyen dönemlerinde bireylerin davranışlarını etkilemektedir (Erdem, 2017; Özeren ve Akın, 2016; Güleç, 2010; Çil Kara, 2019). Bağlanma genellikle bireylerde ihtiyaçların ortaya çıktığı hastalık, yalnızlık ya da bakım ihtiyacı gibi durumlarda daha önemli görülmektedir (İlhan, 2012; Collins & Read, 1990). Bu bakımdan bağlanma sürecinde bireyler kendileri için önemli kabul ettikleri bireylerle yakın ilişkiler geliştirirler (Ainsworth, 1964; Palm, 2014).

Anne-bebek arasındaki bağlanma, doğum öncesi dönemde başlarken, baba-bebek arasındaki bağlanma doğum olayı gerçekleştikten sonra daha net ortaya çıkmaktadır. Bu dönemde bebeğin, anne babası tarafından bakıma, korunmaya, sevgiye ve güvenli bir ortama ihtiyacı vardır. Bebeğe sağlanması gereken bu güvenli ortam eşler arasındaki olumlu ilişkiler ve sosyal destekle sağlanmaktadır. Özellikle 0-1 yaş döneminde babalık rolü, bebeğin bilişsel, sosyal-duygusal, motor ve dil gelişimini olumlu yönde etkilemektedir (Ainsworth, 1964; Kılan, 2019; Çil Kara, 2019; Erdem, 2017; Balşık Kaya, 2019). Araştırma baba ile bebek arasındaki bağlanma ilişkilerinin ortaya çıkarılması ve bağlanma durumunu etkileyen faktörlerin tespit edilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Bu araştırma, 0-1 yaş döneminde baba-bebek bağlanmasını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç kapsamında aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır;

1. Baba bebek bağlanma düzeyi arasında babaların yaşına, eğitim seviyesine, gelir durumuna ve babalığa hazırlık durumuna göre anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
2. Baba bebek bağlanma düzeyi arasında babaların eşlerinin yaşına, mesleğine ve eğitim seviyesine göre anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
3. Baba bebek bağlanma düzeyi arasında evlilik süresine ve eşlerin ilişki durumuna göre anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?

4. Baba bebek bağlanma düzeyi arasında çocuğun yaşı, cinsiyeti ve sayısına göre anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada bilimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri var olan mevcut durumun ortaya çıkarılması için, araştırma şartlarında herhangi bir müdahale gerçekleştirilmeden yapılan çalışmalardır (Büyüköztürk vd, 2013; Sönmez ve Alacapınar, 2018).

2.2. Evren Ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2019 Kasım ve Aralık aylarında, Bayburt Devlet Hastanesi'nde bebekleri dünyaya gelen babalar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise evren içerisinde rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiş 212 baba oluşturmaktadır. Babalar araştırmaya gönüllü olarak dahil edilmişlerdir.

Babaların araştırma değişkenlerine göre dağılımları incelendiğinde yaş değişkeni bakımından %8,5'inin 18-22 yaş, %37,3'ünün 23-27 yaş, %39,2'sinin 28-32 yaş, %8,5'inin 33-37 yaş ve %6,6'sının 38 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi bakımından babaların %63,7'sinin lise ve dengi, %36,3'ünün ise üniversite/yüksekokul mezunu oldukları görülmektedir. Gelir durumu bakımından %23,6'sının geliri giderinden düşük, %52,8'inin geliri giderine eşit, %23,6'sının geliri giderinden yüksek olduğu görülmektedir. Eşin yaşı değişkeni bakımından %19,3'ünün 18-22 yaş, %42'sinin 23-27 yaş, %30,7'sinin 28-32 yaş, %8'inin 33-37 yaş oldukları görülmektedir. Eşin mesleğine göre incelendiğinde %89,6'sının ev hanımı, %10,4'ünün memur oldukları görülmektedir. Eşin eğitim düzeyi bakımından %33,5'inin ortaokul, %50,5'inin lise ve dengi, %16'sının ise üniversite/yüksekokul mezunu oldukları görülmektedir. Babaların evlilik süresi değişkenine göre dağılımları incelendiğinde %42,9'unun 1-3 yıl, %29,7'sinin 4-6 yıl, %19,8'inin 7-10 yıl, %7,5'inin ise 10 yıl üzeri olduğu görülmektedir. Başka çocuk olup olmama durumuna göre incelendiğinde %47,6'sının evet, %52,4'ünün hayır yanıtını verdikleri, çocuk sayısına göre ise %52,4'ünün tek çocuk, %25,9'unun 2 çocuk, %21,7'sinin ise 3 ve üzeri çocuk sahibi oldukları görülmektedir. Babaların baba olmaya hazır olup olmama durumları ile ilgili %934'ünün evet, %6,6'sının hayır yanıtını verdikleri görülmektedir. Bebek yaşına göre incelendiğinde babaların %46,2'sinin 1-4 aylık, %42'sinin 5-9 aylık, %11,8'inin ise 10 aylık ve üzeri çocuk sahibi oldukları görülmektedir. Bebek cinsiyeti açısından babaların %50'sinin kız, %50'sinin erkek çocuğu olduğu görülmektedir. Genel olarak eşle ilişki durumu incelendiğinde %76,4'ünün iyi düzeyde, %23,6'sının orta düzeyde ilişkiye sahip olduğu belirtilmiştir.

2.3. Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Demografik Bilgi Formu ve Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği (Postnatal Paternal-Infant Attachment Questionnaire (PPAQ) kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Babanın yaşı, babanın eğitim düzeyi, aile gelir durumu, eşin yaşı, eş mesleği, eşin eğitim düzeyi, evlilik süresi, başka çocuk olup olmadığı, çocuk sayısı, babalığa hazır olup olmadığı, bebeğin yaşı, bebeğin cinsiyeti, babanın eşle olan ilişkisi ve kendini baba olarak nasıl tanımladığı ile ilgili bilgilerin yer aldığı sorulardan oluşmaktadır.

Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği: 2008 yılında John T. Condon tarafından geliştirilmiştir. 19 maddeden meydana gelen ölçekte maddeler farklı şekillerde puan almaktadır. Ölçeğin orjinal formunda 1. 2. ve 3. maddeler a=1, b= 2, c=3, d=4 ve e= 5 puan olarak kodlanmaktadır. 4. 5. 10. 12. ve 14. maddeler a=5, b= 4, c=3, d=2 ve e= 1 şeklinde ters kodlanmaktadır. 6. 17. 18. ve 19. maddeler a=1, b= 2.3, c=3.6, d=5 şeklinde 7. 9. 11. ve 15. maddeler ise a=5, b= 3.6, c=2.3, d=1 şeklinde ters kodlanmaktadır. 8. madde a=5 b= 1 ve son olarak 13. ve 16. madde a=5, b=3, c= 1 şeklinde kodlanmaktadır. Ölçek 3 faktörden meydana gelmekte olup değerlendirilmesi toplam puan üzerinden yapılmaktadır. Yapılan çalışmada ölçeğin 19 madde ile açıkladığı toplam varyans %42 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeği güvenilirlik değerlerine ilişkin yapılan analizler sonucunda Cronbach Alpha kat sayısı .81 olarak tespit edildiği ve sonuç olarak da ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu görülmüştür. Türkçe uyarlaması ise Güleç (2010) tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkçe uyarlamasında güvenilirlik katsayısı .75 olarak ve açıklanan varyans %42 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin toplanması ve analizi

Araştırma verilerinin toplanması araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dahil edilecek olan babaların, 0-1 yaş döneminde bebeklerinin olması ve gönüllü olmaları yeterli kabul edilmiştir. Araştırma verilerinin analizi SPSS24 veri analiz programı ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde frekans dağılımları, t testi ve anova testi gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Baba-bebek bağlanma ölçeğine ilişkin bulgular

Baba-bebek bağlanma ölçeği verilerinin değişkenlere göre analizleri sonucunda elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Baba-bebek bağlanmasının yaş değişkenine göre anova testi ile karşılaştırılması

Yaş	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F	p	Fark
18-22 yaş	18	51,0000	1,71499				
23-27 yaş	79	50,9873	2,35063				
28-32 yaş	83	50,1205	2,19421	4	3,052	,018	2*3
33-37 yaş	18	50,2222	3,09754				5*3
38 yaş ve üzeri	14	52,0000	1,61722				5*4
Toplam	212	50,6509	2,32049				

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri yaş değişkenine göre anova testi ile karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p \leq .05$). Meydana gelen anlamlı farklılığı hangi yaş gruplarında meydana geldiğini tespit etmek amacıyla Tukey testi yapılmış ve 23-27 yaş grubunda olan babaların baba-bebek bağlanma düzeylerinin 28-32 yaş grubunda olan babalara göre daha yüksek olduğu, 38 yaş ve üzeri grubunda olan babaların bağlanma düzeylerinin 23-27 yaş ve 28-32 yaş grubunda olan babalara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Baba-bebek bağlanmasının eğitim seviyesine göre t testi ile karşılaştırılması

Eğitim Düzeyi	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	t	p
Lise ve dengi	135	49,9351	1,82337			
Üniversite/yüksekokul	77	51,0593	2,47604	210	3,481	,001

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri eğitim seviyesi değişkenine göre t testi ile karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p \leq .05$). Meydana gelen anlamlı farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde üniversite/yüksekokul mezun olan babaların lise ve dengi okullardan mezun olan babalara göre bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Baba-bebek bağlanmasının gelir durumuna göre anova testi ile karşılaştırılması

Gelir Durumu	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F	p	Fark
Geliri giderinden düşük	50	50,1000	1,58114				
Geliri giderine eşit	112	50,4732	2,35942	2	6,212	,002	3*2
Geliri giderinden yüksek	50	51,6000	2,60298				1*3
Toplam	212	50,6509	2,32049				

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri gelir durumu değişkenine göre anova testi ile karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p \leq .05$). Meydana gelen anlamlı farklılığa ilişkin yapılan Tukey testi sonucunda geliri giderinden yüksek olan babaların bağlanma düzeylerinin geliri giderinden düşük ve geliri giderine eşit olan babalara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Baba-bebek bağlanmasının eşin yaşına göre anova testi ile karşılaştırılması

Eşin Yaşı	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F	p	Fark
18-22 yaş	41	50,9756	2,06746				
23-27 yaş	89	50,5955	2,21421				
28-32 yaş	65	50,1077	2,58072	3	4,307	,006	4*3
33-37 yaş	17	52,2353	1,60193				4*2
Toplam	212	50,6509	2,32049				

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri eşin yaşına göre anova testi ile karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p \leq .05$). Meydana gelen anlamı farklılığa ilişkin yapılan Tukey testi sonucunda eşi 33-37 yaş grubunda olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin, eşleri 23-27 yaş ve 28-32 yaş grubunda olan babalara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Baba-bebek bağlanmasının eşin mesleği göre t testi ile karşılaştırılması

Eşin mesleği	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	t	p
Ev hanımı	190	50,9263	2,39241	210	2,393	,001
Memur	22	50,0000	1,44749			

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri eşin mesleğine göre t testi ile karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p \leq .05$). Anlamlı farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde eşi ev hanımı olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Baba-bebek bağlanmasının eşin eğitim seviyesine göre anova testi ile karşılaştırılması

Eşin Eğitim Düzeyi	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F	p	Fark
Ortaokul	71	49,5882	1,94029				1*2
Lise ve dengi	107	50,8505	2,34643	2	4,383	,014	1*3
Üniversite/yüksekokul	34	51,8592	2,33786				2*3
Toplam	212	50,6509	2,32049				

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri eşlerin eğitim seviyesine göre anova testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p \leq .05$). Meydana gelen anlamı farklılığa ilişkin Tukey testi sonuçları incelendiğinde eşin eğitim seviyesi ortaokul olan babaların bebek bağlanma düzeyleri lise ve dengi ve üniversite/yüksekokul mezunu eşi olan babalara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca eşin eğitim durumu üniversite/yüksekokul olan babaların bebek bağlanma düzeyleri eşi lise ve dengi mezunu olan babalara göre daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

Tablo 7. Baba-bebek bağlanmasının evlilik süresine göre anova testi ile karşılaştırılması

Evlilik Süresi	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F	p	Fark
1-3 yıl	91	50,9890	2,42897				1*2
4-6 yıl	63	50,1905	1,90802				1*3
7-10 yıl	42	49,9762	2,21401	3	5,753	,001	1*4
10 yıl üzeri	16	52,3125	2,46897				2*4
Toplam	212	50,6509	2,32049				

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri evlilik süresine göre anova testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p \leq .05$). Meydana gelen anlamı farklılığa ilişkin Tukey testi sonuçları incelendiğinde evlilik süresi 1-3 yıl olan babaların bebek bağlanma düzeyleri 4-6 yıl ve 7-10 yıl evlilik süresine sahip babalara göre daha yüksek iken, 10 yıl üzeri babaların bebek bağlanma düzeyleri 1-3 yıl evlilik süresine sahip babalara göre daha yüksektir. Ayrıca 10 yıl üzeri babaların bebek bağlanma düzeyleri 4-6 yıl evlilik süresine sahip babalara göre daha yüksektir.

Tablo 8. Baba-bebek bağlanmasının başka çocuk olması/olmaması durumuna göre t testi ile karşılaştırılması

Başka çocuk var mı?	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	t	p
Evet	101	50,7030	2,22506	210	,311	,756
Hayır	111	50,6036	2,41314			

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri başka çocuk olması/olmaması durumuna göre t testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana gelmediği tespit edilmiştir ($p>.05$). Dolayısıyla başka çocuğun olması durumunun, baba bebek bağlanma düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 9. Baba-bebek bağlanmasının çocuk sayısına göre anova testi ile karşılaştırılması

Çocuk Sayısı	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F	p
1	111	50,6036	2,41314			
2	55	50,6909	1,91362	2	,050	,952
3 ve üzeri	46	50,7174	2,57046			
Toplam	212	50,6509	2,32049			

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri çocuk sayısına göre anova testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana gelmediği tespit edilmiştir ($p>.05$). Dolayısıyla çocuk sayısının baba bebek bağlanma düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 10. Baba-bebek bağlanmasının baba olmaya hazır olma/olmama durumuna göre t testi ile karşılaştırılması

Baba olmaya hazır mı?	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	t	p
Evet	198	52,1429	1,02711	210	-2,820	,001
Hayır	14	50,6162	2,38313			

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri babalığa hazır olma/olmama durumuna göre t testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p\le.05$). Meydana gelen anlamı farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde kendini baba olmaya hazır hissedenden babaların baba-bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 11. Baba-bebek bağlanmasının çocuk yaşına göre anova testi ile karşılaştırılması

Çocuk Yaşı	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F	p
1-4 aylık	98	50,9490	2,37848			
5-9 aylık	89	50,2247	2,34885	2	2,934	,015
10 aylık ve üzeri	25	51,8694	1,75594			
Toplam	212	50,6509	2,32049			

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri çocuk yaşına göre anova testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p\le.05$). Meydana gelen anlamı farklılığa ilişkin Tukey testi sonuçları incelendiğinde 10 aylık ve üzeri çocuğa sahip olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin 1-4 aylık ve 5-9 aylık çocuğa sahip olan babalara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 12. Baba-bebek bağlanmasının bebek cinsiyetine göre t testi ile karşılaştırılması

Bebek cinsiyeti	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	t	p
Kız	106	50,0849	2,18705	210	-3,654	,000
Erkek	106	51,2170	2,32176			

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri bebek cinsiyetine göre t testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p\le.05$). Meydana gelen anlamı farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde erkek çocuğa sahip olan babaların baba-bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 13. Baba-bebek bağlanmasının eşle ilişki durumuna göre t testi ile karşılaştırılması

Genel olarak eşle ilişki durumu	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	t	p
İyi	162	51,5617	2,22057			
Orta	50	50,9400	2,62181	210	-2,008	,015

Babaların baba-bebek bağlanma düzeyleri genel olarak eşle ilişki durumuna göre t testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p \leq .05$). Meydana gelen anlamı farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde eşyle ilişkisi genel olarak iyi düzeyde olan babaların baba-bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4. TARTIŞMA

Araştırmada 23-27 yaş grubunda olan babaların baba-bebek bağlanma düzeylerinin 28-32 yaş grubunda olan babalara göre daha yüksek olduğu, 38 yaş ve üzeri grubunda olan babaların bağlanma düzeylerinin 23-27 yaş ve 28-32 yaş grubunda olan babalara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Türk Dündükcü ve Taş Aslan (2020) baba-bebek bağlanması ve bağlanmayı etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik yaptıkları araştırmada yaşı daha büyük olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde Kılan (2019) baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada yaş seviyesi yüksek olan babaların bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmada üniversite/yüksekokul mezunu olan babaların lise ve dengi okullardan mezun olan babalara göre bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Türk Dündükcü ve Taş Aslan (2020) baba-bebek bağlanması ve bağlanmayı etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik yaptıkları araştırmada eğitim düzeyi yükseldikçe baba-bebek bağlanma düzeylerinin de yükseldiği belirtilmiştir. Benzer şekilde Kılan (2019) baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada eğitim düzeyinin artmasının bağlanmayı olumlu etkilediği görülmüştür.

Araştırmada geliri giderinden yüksek olan babaların bağlanma düzeylerinin geliri giderinden düşük ve geliri giderine eşit olan babalara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Kılan (2019) baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada gelir düzeyinin baba-bebek bağlanmasını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada eşi 33-37 yaş grubunda olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin, eşleri 23-27 yaş ve 28-32 yaş grubunda olan babalara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Kılan (2019) baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada eşin yaşı daha yüksek olan babaların bebek bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmada eşi ev hanımı olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Türk Dündükcü ve Taş Aslan (2020) baba-bebek bağlanması ve bağlanmayı etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik yaptıkları araştırmada eşi ev hanımı olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmada eşin eğitim durumu üniversite/yüksekokul olan babaların bebek bağlanma düzeyleri eşi lise ve dengi mezunu olan babalara göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Kılan (2019) baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada eşin eğitim düzeyinin baba-bebek bağlanmasında etkili olmadığı belirtilmiştir.

Araştırmada evlilik süresi 1-3 yıl olan babaların bebek bağlanma düzeyleri 4-6 yıl ve 7-10 yıl evlilik süresine sahip babalara göre daha yüksek iken, 10 yıl üzeri babaların bebek bağlanma düzeyleri 1-3 yıl evlilik süresine sahip babalara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Yüksel ve Kurtuluş (2016) okul öncesi dönemdeki 4-5 yaş grubu öğrencilerin benlik kavramı ve bağlanma stillerinin anne davranışları açısından incelenmesine yönelik yaptıkları araştırmada evlilik düzeyinin çocuk bağlanma düzeyini etkilemediği görülmüştür. Buna karşılık Türk Dündükcü ve Taş Aslan (2020) baba-bebek bağlanması ve bağlanmayı etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik yaptıkları araştırmada evlilik süresi daha fazla olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada başka çocuğun olması durumunun, baba bebek bağlanma düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı görülmüştür. Çocuk sayısının baba bebek bağlanma düzeyleri üzerinde etkisinin olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde Türk Dündükcü ve Taş Aslan (2020) baba-bebek bağlanması ve bağlanmayı etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik yaptıkları araştırmada çocuk sayısı ve başka çocuk olması

durumunun baba-bebek bağlanma düzeylerini etkilemediği belirtilmiştir. Benzer şekilde Kılan (2019) baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada çocuk sayısı ve başka çocuk olması durumunun bağlanmayı etkilemediği belirtilmiştir.

Araştırmada kendini baba olmaya hazır hissedenden babaların baba-bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Kılan (2019) baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada baba olmaya hazır olan ebeveynlerin bebek bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmada 10 aylık ve üzeri çocuğa sahip olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin 1-4 aylık ve 5-9 aylık çocuğa sahip olan babalara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Kılan (2019) baba-bebek bağlanmasına ilişkin yaptığı araştırmada bebeğin yaşının bağlanma üzerinde etkili olduğu, bebeğin yaşının artmasının bağlanmayı artırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada erkek çocuğa sahip olan babaların baba-bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Türk Dündükcü ve Taş Aslan (2020) baba-bebek bağlanması ve bağlanmayı etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik yaptıkları araştırmada çocuğun cinsiyetinin bağlanmada etkili olduğu ve erkek çocuk sahibi olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde Kılan (2019) baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada erkek bebek sahibi olan babaların bağlanma düzeyleri daha yüksektir.

Araştırmada eşyle ilişkisi genel olarak iyi düzeyde olan babaların baba-bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Türk Dündükcü ve Taş Aslan (2020) baba-bebek bağlanmasına yönelik yaptıkları araştırmada eşle ilişki durumunun niteliğinin baba bebek bağlanmasına etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Kılan (2019), baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada eşle ilişki durumunun baba-bebek bağlanmasında etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada babalığa hazır olma ve bebeğin bakımında anneye yardım etme durumlarına ilişkin niteliklerin, baba-bebek bağlanma düzeylerine etkilemediği görülmüştür. Benzer şekilde Kılan (2019) baba-bebek bağlanması etkileyen faktörlere ilişkin yaptığı araştırmada babalığa hazır olma durumunun baba-bebek bağlanmasına etki ettiği, hazır olan babaların bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

0-1 yaş döneminde baba bebek bağlanmasını etkileyen faktörleri ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen araştırmada, 38 yaş ve üzeri grubunda olan babaların bağlanma düzeylerinin 23-27 yaş ve 28-32 yaş grubunda olan babalara göre daha yüksek olduğu, üniversite/yüksekokul mezun olan babaların lise ve dengi okullardan mezun olan babalara göre bağlama düzeylerinin daha yüksek olduğu, geliri giderinden yüksek olan babaların bağlanma düzeylerinin geliri giderinden düşük ve geliri giderine eşit olan babalara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine eşi 33-37 yaş grubunda olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin, eşleri 23-27 yaş ve 28-32 yaş grubunda olan babalara göre daha yüksek olduğu, eşi ev hanımı olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu, eşin eğitim durumu üniversite/yüksekokul olan babaların bebek bağlanma düzeyleri eşi lise ve dengi mezunu olan babalara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Evlilik süresi 1-3 yıl olan babaların bebek bağlanma düzeyleri 4-6 yıl ve 7-10 yıl evlilik süresine sahip babalara göre daha yüksek iken, 10 yıl üzeri babaların bebek bağlanma düzeyleri 1-3 yıl evlilik süresine sahip babalara göre daha yüksek olduğu, kendini baba olmaya hazır hissedenden babaların baba-bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmada 10 aylık ve üzeri çocuğa sahip olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin 1-4 aylık ve 5-9 aylık çocuğa sahip olan babalara göre daha yüksek olduğu ve erkek çocuğa sahip olan babaların baba-bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

Araştırmada üniversite ve yüksekokul mezunu olan babaların lise ve dengi okullardan mezun olan babalara göre bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum eğitim seviyesinin bağlama üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla baba bebek bağlanma düzeylerinin artırılması amacıyla, babaların genel eğitim seviyelerinin yüksek olması için çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Araştırmada eşi ev hanımı olan babaların bebek bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum annelerin bebekleri ile daha fazla zaman geçirmeleri neden kaynaklı olabilir. Dolayısıyla bebekler ile ebeveynlerin birlikte daha fazla zaman geçirmeleri için bir takım çalışmalar yapılması faydalı olacaktır.

Araştırmada eşin eğitim düzeyinin yüksek olmasının da baba bebek bağlanması üzerinde etkili olduğu ve eşin eğitim düzeyi arttıkça baba ile bebek bağlanmasına olumlu etki meydana getirdiği görülmüştür. Bu bakımdan genel olarak ebeveynlerin eğitim seviyesinin artırılması faydalı olacaktır.

Araştırmada 10 aylık çocuğa sahip olan babaların daha düşük aylık çocuğa sahip olan babalara göre bağlanma düzeyleri daha yüksektir. Bu durum babaların çocuklarıyla ilgilenme süresinden kaynaklı olabilir. Bu bakımdan baba bebek bağlanma düzeylerinin artırılması amacıyla birlikte vakit geçirmeye ilişkin eğitimler ve düzenlemeler gerçekleştirilebilir.

Baba-bebek bağlanması ile ilgili yapılan bu çalışmaya ek olarak farklı örnekler üzerinde ve çeşitli değişkenler ile bağlama üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılmasına yönelik araştırmalar alana katkı sağlayacaktır.

6. KAYNAKÇA

Ainsworth, M.D.S. (1964). Patterns of Attachment Behaviours Shown by an Infant in Interaction with His Mother, *Merrill-Palmer Quarterly*, 10, 51-58.

Balışık Kaya, N. (2019). Liseli Ergenlerin Ebeveyne Bağlanma Stilleri, Empati Düzeyleri Ve Saldırgan Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bowlby, J. (1980). *Attachment and Loss: Sadness and Depression*. New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1999). *Attachment and Loss: Attachment*. 2nd ed. New York: Basic Books.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 14. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.

Collins, N.L., & Read, S.J. (1990). Adult Attachment, Working Models, and Relationship Quality in Dating Couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 644-663.

Çetin, A., Ersoy, Ö. (2017). 12-14 Yaş Arası Ergenlerin Sosyal Beceri Düzeyi İle Ebeveynlerine Bağlanma Güvenliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(suppl.2): 419-440.

Çil Kara, A. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Anne-Baba Bağlanması İle Öz Duyarlık Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Erdem, S. (2017). Attachment to Parents and Resilience Among High School Students. *Journal of Positive Psychology & Wellbeing*, 1(1), 22-33.

Güleç D. (2010). Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği'nin Türk Toplumunda Geçerlilik Güvenilirliğinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Gündüz, B. (2013). Bağlanma Stilleri, Akılcı Olmayan İnançlar ve Psikolojik Belirtilerin Bilişsel Esnekliği Yordamadaki Katkıları, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 2071-2085.

İlhan, T. (2012). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık: Cinsiyet Roller ve Bağlanma Stillерinin Yalnızlığı Yordalama Güçleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(suppl.4): 2377-2396.

Kenny, M.E., ve Sirin, S.R. (2006). Parental Attachment, Self-Worth, and Depressive Symptoms among Emerging Adults. *Journal of Counseling and Development*, 84, 61-71.

- Kılan, S. (2019). Baba-Bebek Bağlanması Ve Etkileyen Faktörler: Manisa Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Özeren, G., Akın, S. (2016). Anne-Baba Bağlanma Biçimleri ve Kişilerarası İlişkilerin Değerlendirilmesi, FNG&Bilim Tıp Dergisi2016; 2(suppl.3) : 222-232
- Palm, G. (2014). Attachment Theory and Fathers: Moving From “Being There” to “Being With, Journal of Family Theory & Review, 6 : 282–297.
- Sönmez, V., Alacapınar, F. G. (2018). Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Anı Yayıncılık, Genişletilmiş 6. Baskı, Ankara.
- Sumbas, E., Sezer, Ö. (2017). Ortaokul Öğrencilerinde Anne Babaya Bağlanmanın İncelenmesi, Ege Eğitim Dergisi, 18(suppl.1):288-310
- Türk Düdükçü, F. ve Taş Aslan, F. (2020). Baba-Bebek Bağlanması ve Bağlanmayı Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, Arch Health Sci Res, 7 (1): 43-9.
- Yıldızhan, E. (2017). Bağlanma Teorisi ve Bağlanma Bozukluklarına Genel Bir Bakış, Anadolu Kliniği, 22(suppl.1) : 66-72
- Yüksel, M., Kurtuluş, H. (2016). Okul Öncesi Dönemdeki 4-5 Yaş Grubu Öğrencilerin Benlik Kavramı ve Bağlanma Stilllerinin Anne Davranışları Açısından İncelenmesi, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 5(suppl.2) : 182-195.

